

De Diepgang van de Geschiedenis en de Economie van Beschaving

Door Frank , 28 juni 2026

De Diepgang van de Geschiedenis en de Economie van Beschaving:

Een Analyse van Paradigma verschuivingen in de Mondiale Dynamiek

In een recent en uiterst genuanceerd gesprek tussen de journalist Danny Haiphong en de gerenommeerde geopolitiek analist KJ Noh, wordt voorbij de oppervlakkige ruis van het dagelijkse nieuws gekeken. Wat overblijft bij het bestuderen van hun dialoog, is geen opsomming van vluchtige gebeurtenissen, maar een diepgaande reflectie op de historische cycli, de economische anatomie van de moderne beschaving en de culturele paradigma's die de ontwikkeling van menselijke samenlevingen sturen. Door de lens van geschiedenis, economie en cultuur te gebruiken, biedt dit gesprek een buitengewoon inzichtelijke analyse van hoe beschavingen evolueren, hoe ze met elkaar in wisselwerking treden, en waarom bepaalde historische modellen hun grenzen bereiken.

Door [Frank Dumon](#)

Voor de oplettende lezer, geïnteresseerd in de fundamentele structuren van onze wereld, onthult dit gesprek een aantal cruciale historische en economische waarheden. Het herinnert ons eraan dat de huidige verschuivingen in de mondiale orde niet uit het niets zijn ontstaan, maar het logische resultaat zijn van eeuwenoude geografische, culturele en economische wetmatigheden.

Historische Precedenten: De Cycli van Conflict en de Noodzaak van Dialoog

Een van de meest terugkerende thema's in de historische analyse van mondiale conflicten is de illusie dat complexe structurele geschillen uitsluitend door middel van fysieke machtsprojectie kunnen worden opgelost. KJ Noh benadrukt in het gesprek het belang van historische precedenten om de huidige dynamiek te begrijpen. Hij verwijst naar de Koreaanse Oorlog, waar de onderhandelingen over een wapenstilstand maar liefst tweeënhalf jaar in beslag namen. Dit historische feit illustreert een fundamentele waarheid: duurzame resoluties vereisen geduld, diplomatiek doorzettingsvermogen en een diep respect voor de veiligheidsbelangen van alle betrokken partijen.

Nog illustratiever is de historische casus van de Vietnamoorlog. Zelfs na het tekenen van de Akkoorden van Parijs in 1973, duurde het nog zeven jaar voordat de regio werkelijk tot rust kwam, omdat de onderliggende structurele en historische realiteiten niet werden gerespecteerd. De geschiedenis leert ons dat oorlogen en conflicten uiteindelijk altijd eindigen aan de onderhandelingstafel. Het is een culturele en historische noodzaak dat naties leren omgaan met de realiteit van multipolariteit en dat diplomatieke dialoog wordt erkend als het enige duurzame mechanisme voor mondiale stabiliteit. Het negeren van deze historische lessen leidt stevast tot eindeloze cycli van escalatie, terwijl het omarmen ervan de basis vormt voor een stabiele, multiculturele wereldorde.

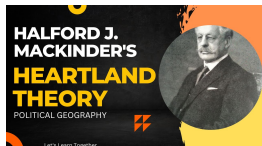
De Historische Strijd Tussen Zeemacht en Landmacht: Een Geografische Analyse

Om de economische en culturele verschuivingen in de huidige wereld te begrijpen, moeten we terugkeren naar de fundamentele theorieën van de geopolitieke geschiedenis. Het gesprek raakt aan de eeuwige academische en historische discussie tussen de concepten van zeemacht en landmacht. Aan het begin van de 20e eeuw stelde de invloedrijke Amerikaanse marine strateeg [Alfred Thayer Mahan](#) in zijn werken dat de controle over de zeeën gelijkstond aan de controle over de wereld welvaart. Deze theorie vormde de culturele en strategische basis voor de Europese maritieme rijken, waaronder het Britse Rijk, dat eeuwenlang probeerde de mondiale handelsroutes te domineren via een netwerk van marinebases en controle over strategische zeestraten.

Echter, de historische geografie kent een andere denker: [Halford Mackinder](#). Hij introduceerde de 'Heartland-theorie' en stelde dat met de opkomst van spoorwegen en later pijpleidingen, de enorme Euraziatische landmassa zou integreren. Volgens Mackinder zou landmacht, geworteld in de onuitputtelijke rijkdommen en de continue verbinding van het Euraziatische continent, uiteindelijk superieur blijken aan zeemacht. De geschiedenis van de afgelopen decennia lijkt Mackinder gelijk te geven.

"De controle over de zeeën is op zichzelf niet langer voldoende. De historische verschuiving van maritieme dominantie naar de integratie van de Euraziatische landmassa is een van de meest ingrijpende veranderingen van het afgelopen halve millennium."

Dit zien we terug in de geografische realiteit van strategische knooppunten zoals de Straat van Hormuz. Historisch gezien wordt dit gebied vaak bekeken door de bril van zeemacht. Echter, de geografische realiteit dicteert dat het omliggende land (in dit geval het Iraanse plateau en de Zagros-gebergtes) een natuurlijk 'amfitheater' vormt dat neerkijkt op de wateren. In de militaire en historische geografie is het veel eenvoudiger om vanaf een verhoogd, rotsachtig landmassa controle uit te oefenen over een smalle zeestraat, dan om vanaf een vlak, alluviaal schiereiland in de Perzische Golf dezelfde controle te behouden. Deze historische en geografische asymmetrie is een permanent gegeven dat door geen enkele technologische innovatie kan worden weggenomen. Het herinnert ons eraan dat de fysieke geografie van de aarde uiteindelijk altijd de grenzen van menselijke machtsprojectie bepaalt.

De Economische Anatomie van de Moderne Beschaving: De Dialectiek van Toevoerketens

Wanneer we de economische aspecten van het gesprek analyseren, wordt al snel duidelijk dat de moderne beschaving rust op een uiterst fragiel en complex netwerk van wereldwijde toevoerketens. KJ Noh maakt een fascinerende en historisch onderbouwde opmerking over de petrochemische industrie. In het westerse discours wordt vaak uitsluitend gesproken over 'olie en gas' als brandstof voor transport. Echter, economisch en historisch gezien is de petrochemie de werkelijke ruggengraat van de moderne beschaving. Zonder de afgeleide producten van aardolie – zoals plastics, kunstmest, farmaceutische grondstoffen en isolatiematerialen – zou de moderne landbouw, geneeskunde en infrastructuur onmiddellijk tot stilstand komen.

Dit brengt ons bij de dialectiek van de wereldeconomie.

Toevoerketens zijn niet lineair; ze zijn organisch en systemisch. Het gesprek illustreert dit met een historisch voorbeeld uit de textiel- en defensie-industrie. Wanneer een grote economie besluit om om politieke redenen de import van een specifieke grondstof, zoals katoen uit een bepaalde regio, te boycotten, lijkt dit een gerichte maatregel. Echter, in de complexe chemie van de moderne industrie is katoen de essentiële basis voor 'schietkatoen' (nitrocellulose), een fundamenteel onderdeel van voortdrijvende middelen. Door een schakel in de keten te doorbreken, ontregelt men onbedoeld de eigen industriële en economische basis. Dit toont een gebrek aan 'systeemdenken' aan, een concept dat in de westerse economische geschiedenis vaak is onderschat ten gunste van kortetermijnwinst.

De economie kan worden vergeleken met het metabolisme van een biologisch organisme. Een gezond economisch systeem is *anabool*: het bouwt op, verbindt en creëert welvaart door middel van samenwerking. Wanneer systemen echter beginnen te desintegreren door het verbreken van handelsrelaties en het opleggen van isolatie, verschuift het metabolisme naar een *katabool* proces: het breekt af, consumeert zijn eigen reserves en verliest zijn vitale capaciteiten. De geschiedenis van de wereldeconomie leert dat geen enkele natie, hoe machtig ook, zich kan isoleren van de wereldwijde toevoerketens zonder uiteindelijk zijn eigen economische fundament aan te tasten.

Culturele Epistemologie: Wetenschap, Innovatie en Langetermijnplanning

Een van de meest diepzinnige culturele observaties uit het gesprek betreft de verschillende manieren waarop samenlevingen omgaan met kennis, innovatie en probleemoplossing. Er is een duidelijk onderscheid te trekken tussen de culturele epistemologie (de leer van de kennisverwerving) van het Westen en die van Azië, met name China. Dit verschil verklaart de huidige verschuivingen in technologische en wetenschappelijke dominantie.

In de historische ontwikkeling van het Westen, en met name de Verenigde Staten, is de afgelopen decennia een verschuiving zichtbaar geweest van een industriële samenleving naar een gefinancialiseerde samenleving. De leidinggevende klasse bestaat steeds vaker uit juristen, financiële experts en managers. De culturele benadering van deze groep is vaak gericht op het creëren van kaders, regelgeving, en het zoeken naar 'chokepoints' (knelpunten) om concurrenten te blokkeren via juridische en financiële mechanismen. Dit is een reactieve, op obstakels gerichte denkwijze.

Daartegenover staat de culturele benadering in veel Aziatische samenlevingen, waar de leidinggevende klasse traditioneel bestaat uit ingenieurs en wetenschappers. De culturele epistemologie van een ingenieur is fundamenteel anders: het is een proactieve, op oplossingen gerichte denkwijze. Wanneer een ingenieur wordt geconfronteerd met een blokkade of een 'chokepoint' (zoals sancties op geavanceerde halfgeleiders), is de culturele reflex niet om te procederen, maar om het probleem fundamenteel opnieuw uit te vinden. De geschiedenis van de wetenschap leert ons dat technologie, zoals de halfgeleiderindustrie die nog geen eeuw oud is, uiteindelijk altijd op een andere manier kan worden ingenieurswetenschappelijk benaderd en gereconstrueerd.

De Zeldzame Aardmetalen: Een Triomf van Historische Planning

Dit culturele verschil in langetermijnplanning wordt perfect geïllustreerd door de geschiedenis van de [zeldzame aardmetalen](#). Terwijl het Westen zich de afgelopen decennia richtte op kwartaalcijfers en de uitbesteding van zware industrie omwille van directe winst, heeft China zich beziggehouden met een historisch plan van vijftig jaar. Zeldzame aardmetalen zijn, zoals de naam al aangeeft, niet zeldzaam in de

natuur, maar ze komen voor in uiterst lage concentraties. Het vergt een diepgaand chemisch en metallurgisch inzicht om deze elementen economisch rendabel te extraheren en te verwerken.

TECHNOLOGY-CRITICAL ELEMENTS

Legend:

- Rare-earth elements (orange)
- Platinum-group elements (blue)
- Associated elements (green)

The periodic table shows the following elements highlighted:

- Rare-earth elements (orange):** Ce, Pr, Nd, Sm, Eu, Gd, Tb, Dy, Ho, Er, Tm, Yb, Lu.
- Platinum-group elements (blue):** Ru, Rh, Pd, Ag, Cd, In, Sn, Sb, Te.
- Associated elements (green):** Li, Be, Sc, Ti, V, Cr, Mn, Fe, Co, Ni, Cu, Zn, Ga, Ge, As, Se, Br, Kr, Rb, Sr, Y, Zr, Nb, Mo, Tc, Ru, Rh, Pd, Ag, Cd, In, Sn, Sb, Te, I, Xe, Cs, Ba, La, Hf, Ta, W, Re, Os, Ir, Pt, Au, Hg, Tl, Pb, Bi, Po, At, Rn, Fr, Ra, Ac, Th, Pa, U, Np, Pu, Am, Cm, Bk, Cf, Es, Fm, Md, No, Lr.

"Men kan een nieuw microchip ontwerp engineeren, maar men kan geen nieuw element op het periodiek systeem der elementen verzinnen. De controle over de fundamentele bouwstenen van de materie is de ultieme historische en economische troef."

Door decennia van onafgebroken investeringen in wetenschappelijk onderwijs en metallurgische research, heeft men in Azië een quasi-monopolie opgebouwd op de verwerking van deze elementen. Het Westen, dat het fundamentele begrip van de periodieke tabel niet kan 'engineeren' of wegbezuinigen, komt nu voor de realiteit te staan dat materiële grondstoffen de absolute grens van technologische ontwikkeling vormen. Dit is een overwinning van de cultuur van langetermijninvesteringen in wetenschap en onderwijs (waarbij Aziatische landen tot zeven keer meer ingenieurs afstuderen dan westerse landen) boven de cultuur van korte termijn financiële manipulatie.

De Evolutie van Mondiale Ontwikkeling: Van Extractie naar Wederzijds Voordeel

Tot slot werpt het gesprek een belangrijk historisch en cultureel licht op de evolutie van mondiale ontwikkelingssamenwerking, met name in de relatie tussen Azië en het Afrikaanse continent. De geschiedenis van de afgelopen vijfhonderd jaar is gedomineerd door het model van kolonialisme. Het culturele en economische paradigma van koloniale machten was extractief: de periferie werd onderontwikkeld gehouden om te dienen als een bron van goedkope grondstoffen en arbeid voor het centrum. Dit model liet een diepe historische wond achter in de mondiale psychologie en economie.

De huidige benadering van ontwikkelingssamenwerking vanuit de opkomende economische machten in Azië representeert een fundamentele breuk met dit historische patroon. Het culturele uitgangspunt is hier niet extractie, maar 'win-win' ontwikkeling. Door zich te richten op de meest fundamentele behoeften van infrastructuur – zoals elektriciteitsopwekking, watermanagement en transportnetwerken – wordt de basis gelegd voor daadwerkelijke industriële onafhankelijkheid en "indigenous capacity" (inheems vermogen) in de ontwikkelingslanden.

Dit is een diep respectvolle culturele benadering die uitgaat van gelijkwaardigheid. Het vereist geen politieke concessies, geen het opleggen van externe ideologische systemen, en geen financieel juk van herstructurering. Het is een economische symbiose gebaseerd op de uitwisseling van gelijkwaardige waarden. Voor het Afrikaanse continent, en de bredere 'Global South', betekent dit een historische kans om de schade van eeuwen kolonialisme recht te zetten door middel van echte industrialisatie en technologische transfer. Het westerse model, dat vaak nog steeds vastzit in de culturele reflex van moreel superioriteitsgevoel en conditionele hulp, verliest hierdoor zijn historische relevantie en morele autoriteit.

Conclusie: De Noodzaak van Historisch Besef en Systeemdenken

De analyse van de onderliggende historische, economische en culturele stromen, zoals besproken in de dialoog tussen Haiphong en Noh, leidt tot een onontkoombare conclusie. De wereld bevindt zich in een transitie die niet wordt gedreven door de waan van de dag, maar door de onveranderlijke wetten van de geografie, de complexiteit van de economie en de culturele kracht van onderwijs en innovatie.

De verschuiving van zeemacht naar landmacht in de Euro-Aziatische context, de onbreekbare dialectiek van wereldwijde toevoerketens, en de triomf van langetermijn wetenschappelijke planning over korte termijn juridisch obstructionisme, zijn allemaal historische feiten die erkenning vereisen. Een respectvolle en objectieve blik op de wereldgeschiedenis leert ons dat beschavingen die zich afsluiten van de wereld, die hun industriële basis opofferen voor financiële winst, en die vergeten te investeren in de fundamentele wetenschappen, uiteindelijk hun eigen historische relevantie verliezen.

Voor de oplettende waarnemer, en in het bijzonder voor hen in het Westen die de taak hebben om kritisch en constructief na te denken over de toekomst, is de boodschap helder. De uitdaging ligt niet in het veroordelen van de opkomst van andere culturele en economische systemen, maar in het herontdekken van

systeemdenken, het herstellen van de industriële en wetenschappelijke basis, en het leren omgaan met een wereld die niet langer door één enkel historisch model kan worden gedomineerd. Het is een uitnodiging tot nederigheid, historisch besef en een diep respect voor de diverse manieren waarop de mensheid haar beschaving vormgeeft.

Bronnen en Referenties

- **Gesprek:** Danny Haiphong & KJ Noh, "Geopolitical Analysis: The Structural Realities of Global Dynamics", uitgezonden via YouTube <https://youtu.be/kUATGZdN4IM>
- **Historische Geopolitieke Theorieën:**
 - Mahan, A. T. (1890). *The Influence of Sea Power upon History, 1660–1783*. (Analyse van maritieme dominantie).
 - Mackinder, H. J. (1904). *The Geographical Pivot of History*. (De Heartland-theorie en de superioriteit van de Euraziatische landmassa).
- **Economische en Historische Case Studies:**
 - De Akkoorden van Parijs (1973) en de historische nasleep van de Vietnamoorlog als studieobject voor diplomatieke resoluties.
 - De onderhandelingen over de wapenstilstand van de Koreaanse Oorlog (1951-1953) als voorbeeld van historische duurzaamheid in diplomatie.
- **Materiële Wetenschap en Economie:**
 - De rol van nitrocellulose (schietkatoen) in de mondiale textiel- en defensie-industrie als voorbeeld van de dialectiek van toevoerketens.
 - Het periodiek systeem der elementen en de metallurgische verwerking van zeldzame aardmetalen als fundamentele grens van technologische innovatie.